

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2025.73.406-420>

УДК 72.012.72

Ватаманюк Наталія Юріївна,

*доктор філософії з архітектури та містобудування,
доцент кафедри містобудування та архітектурного проектування
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

n.vatamaniuk@chnu.edu.ua

<http://orcid.org/0000-0002-4977-992X>

Собко Юлія Тарасівна,

*асистент кафедри містобудування та архітектурного проектування
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*

y.sobko@chnu.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0006-5982-329X>

СЕМАНТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ У ПЕРЕТВОРЕННІ ВНУТРІШНЬОКВАРТАЛЬНИХ ПРОСТОРІВ

Анотація: в статті розглянуто архітектурний конкурс у місті Чернівці для створення проєкту благоустрою території обмеженою житловою забудовою в історичному центрі, який охоплює декілька періодів формування кварталу і наштовхує на розробку семантичних концепцій для подальшого використання у проєктній та дослідницькій діяльності.

Ключові слова: семантика; архітектурний конкурс; внутрішньоквартальні простори; двори; трансформація.

Постановка проблеми. Перетворення дворів у історичних центрах постає, як складне завдання, що виходить за межі суто функціонального зонування та благоустрою. Більшість таких внутрішньоквартальних територій формувались в різні історичні періоди, і наразі найчастіше мають занедбану інфраструктуру, та не відповідають актуальним соціальним та естетичним потребам мешканців. Традиційні підходи створення проєктів базуються на простому вдосконаленні – заміненні заощення, встановленні дитячих майданчиків та озелененні, але залишають поза увагою семантичний вимір дворового простору.

У контексті архітектурних конкурсів актуалізується потреба впровадження семантичних концепцій, які зможуть трактувати внутрішньоквартальні простори, як носіїв змісту, культурних кодів, духу місця (локальної ідентичності) та колективної пам'яті.

Постає необхідність дослідити семантичні концепції, які можуть сформулювати нову характеристику для трансформації внутрішньоквартальних просторів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Трошкіна О. займалась виявленням закономірностей розвитку семантико-знакової та морфологічної основи вирішення образу архітектури [13]. А також створила точки-«гачки» сюжетної композиції архітектурного середовища громадських просторів на семантичному, морфологічному і синтактичному рівнях та дослідила їх вплив на рух людини [14].

Автори Криворучко Н. та Нос А. в своїй статті розглядають семантику світла, яка впливає на формування дизайну та загальної атмосфери, сприяє створенню емоційної глибини та культурної значущості будівель і споруд [7].

Олійник О. досліджувала семантичні особливості громадських просторів з використанням методів синтаксичного аналізу, зокрема поняття конотації або допоміжних знаків [11]. Головатюк А. у своїй дисертації розробила методику дослідження громадського публічного простору міста, що позитивно впливає на відчуття людини в ньому, через взаємозв'язок визначених його складових: «Місце» + «Люди» + «Мета» + «Дії» і об'єктів-мемів, як містків у їх поєднанні і простору вцілому та позитивних емоцій у людини в ньому [4].

Міхно Н. звертає увагу на диференційно-теоретичний аналіз архітектурної семантики міста [8, 9]. Конюшевський О. у статті розглядає культурні особливості та історичний контекст у творчому процесі, оскільки це суттєво впливає на сприйняття та використання простору [6]. Божко К. у своєму дослідженні констатує, що семіотичний підхід та його методи дають можливість розглядати історичний об'єкт як «текст», що має специфічний зміст [1].

Метою публікації є дослідження та формування загальних семантичних концепції, які можуть використовуватись для архітектурно-містобудівних рішень трансформації внутрішньоквартальних просторів історичних міст.

Основна частина. Прикладом такого семантичного дослідження стає конкурс на розробку благоустрою території обмеженою житловою забудовою по вулицях Поштова, Університетська та Заньковецької у місті Чернівці. Технічне завдання полягало у створенні проєкту переосмислення території, як основи для створення комфортного громадського простору в комплексі із вирішенням інфраструктурних проблем:

- конкурсні рішення мали б базуватись на реалістичності – для можливості подальшого втілення об'єкта проєктування;
- врахувати потреби мешканців других, третіх поверхів по рівню шуму та організувати активні зони для відвідувачів подалі від вікон житлових будинків;
- запропонувати раціональне рішення облаштування благоустрою та озеленення в межах території проєктування;
- впорядкувати транспортні і пішохідні зв'язки на території проєктування;

Коротка історична довідка. Аналізуючи історичні плани міста Чернівці з 1854 р. по 1911 рр. можна прослідкувати за формуванням кварталу та навколишньою забудовою (Рис. 3), розділенням внутрішньоквартального простору на окремі парцелі і створенням дворів. Можна побачити, що за Темплом (зліва знизу) знаходився наскрізний прохід у квартал, який зараз пропонують відновити і зробити пішохідну алею.

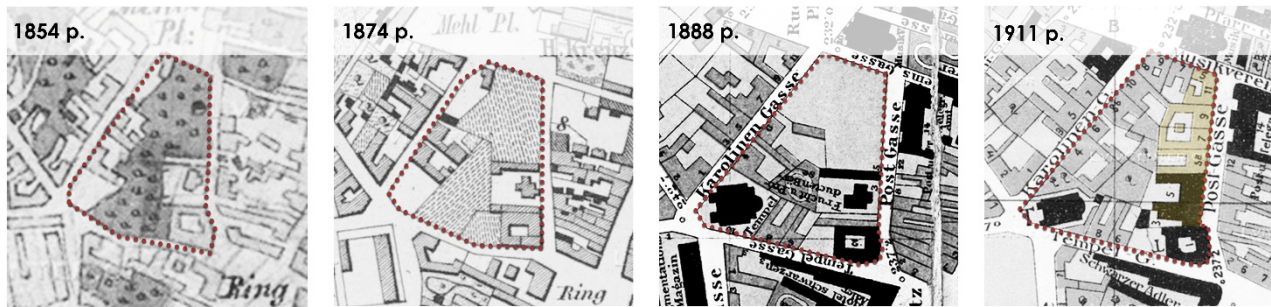

Рис. 3 Фрагменти історичних планів м. Чернівці

Нинішня вулиця Марії Заньковецької складається з двох колишніх вулиць. Перша до 1918 року називалась вулицею Кароліни, з 1940 – Аврама Янку, друга – носила ім'я Гормузакі. Забудова частини вулиці досліджуваного кварталу складалась переважно з колишніх прибуткових та житлових будинків [10]. Вулиця Поштова одна з найстаріших в історичній частині міста, вона існувала ще в 1787 році. Спочатку називалась Мучною, оскільки вела до Мучної площі. Пізніше з появою тут будівлі пошти стала називатись Поштовою, з 1918 року – Бухарестською, а в 1969 році їй присвоїли ім'я гвардії старшини Олександра Худякова, зараз ця вулиця вернула собі історичну назву – Поштова. На цій невеличкій вулиці знаходились два готелі: «Золотий лев» та «Готліб», були відкриті Генеральний депозитний банк та філія Віденського банківського товариства, Буковинське банківське товариство, а також торговопромислова біржа.

Але забудова цієї вулиці була зруйнована під час Другої світової війни (Рис. 4), і вцілів тільки готель «Золотий лев», який зараз використовується як громадська споруда, де розміщені різні кафе, кафедри Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Частина будинків на вулиці Поштовій збудована у 1950-х роках.

На розі вулиць Університетської та М. Заньковецької розташовувався головний молитовний будинок (Темпль) єврейської громади міста, в якому зараз знаходиться кінотеатр «Чернівці».

Рис. 4 Історичні фотографії (з архіву Edward Turkiewicz)

Пропонована концепція конкурсного проєкту. Проєкт внутрішньоквартального простору вибудований як цілісний підхід до перетворення історичного кварталу. Внутрішньоквартальний простір має перетікаючу структуру, одні напівприватні двори по вул. Заньковецькій об'єднуються з великим простором всередині кварталу. Створюється головна пішохідна вісь від кінотеатру «Чернівці» до будинків на вул. Поштової, яка на себе нанизує різні функціональні зони: рекреаційну та дитячу, господарську (Рис. 5).

Створюється ще один шлях у внутрішньоквартальний простір по пандусу і сходам, які запроектовані позаду кінотеатру. Однією із ідей перетворення простору - є згадка на заміщенні двору - контуру історичних будівель, які були зруйновані під час Другої світової війни. Замощення підкреслює характер кожного двору. Використовується безфаскова плитка та історична бруківка. Різні типи поверхні допомагають інтуїтивно зрозуміти функції простору: де пройти, де відпочити, де їхатиме авто.

Нові зелені елементи, зокрема кашпо з кущами, допомагають м'яко розмежувати публічні й приватні ділянки. Освітлення тут працює як інструмент поділу і водночас об'єднання. Транзитні зони та арки отримують яскравіші світлові акценти, тоді як рекреаційні ділянки та дитячі простори занурені у м'яке ландшафтне світло.

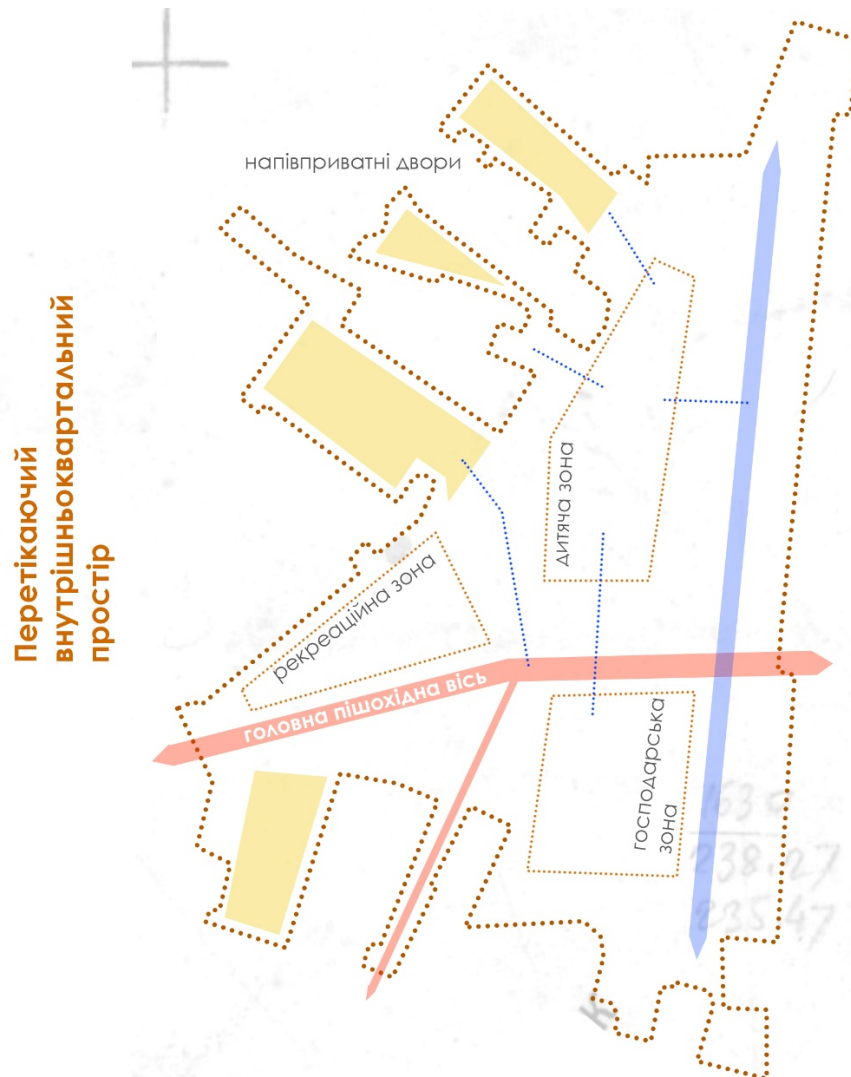

Рис. 5. Функціональна схема внутрішньоквартального простору (автор Ватаманюк Н.)

Виконання комплексного дослідження та аналізу кварталу дало змогу встановити наявність:

- транзитного шляху між вул. Університетською та Поштовою всередині кварталу, а також використання цього двору як громадського та житлового простору;
- будинку по вул. М. Заньковецької, 4, де проживав з родиною академічний співак Йозеф Шмідт [10];
- будинку по вул. М. Заньковецької, 6, де жив Траян Попович, румунський адвокат і мер міста Чернівці під час Другої світової війни, що врятував близько 20000 євреїв Буковини від депортації [10];
- загального незадовільного стану внутрішньоквартальних територій та наявність дисгармонійної забудови всередині житлових дворів.

Впровадження напрямків та рекомендацій трансформації кварталу разом з використанням семантичних концепцій [2]:

- для простору по вул. Заньковецькій, 4 можливе влаштування театралізованого двору, де колись на вул. Заньковецькій, 7 проживав відомий архітектор, дизайнер та філософ Фрідріх Кізлер (Рис. 7) [2];
- для великого внутрішньоквартального простору всередині кварталу пропонується санація простору позаду кінотеатру «Чернівці», відкриття пішохідного шляху (ідея Вандюк Л.), а також створення простору для проведення перформансів або ж відкритих кінопоказів влітку (Рис. 6 та 7);

Рис. 6. Генплан благоустрою території (автор Ватаманюк Н.)

- всередині двору по вул. Поштової можливе влаштування мощення, яке б показувало обриси історичної забудови, яка була зруйнована під час Другої світової війни.

- пропонується влаштування раціонального функціонального зонування для всієї території двору з урахуванням рекреаційних тихих зон, спортивних площадок, парковок та господарських зон (Рис. 6) [2].

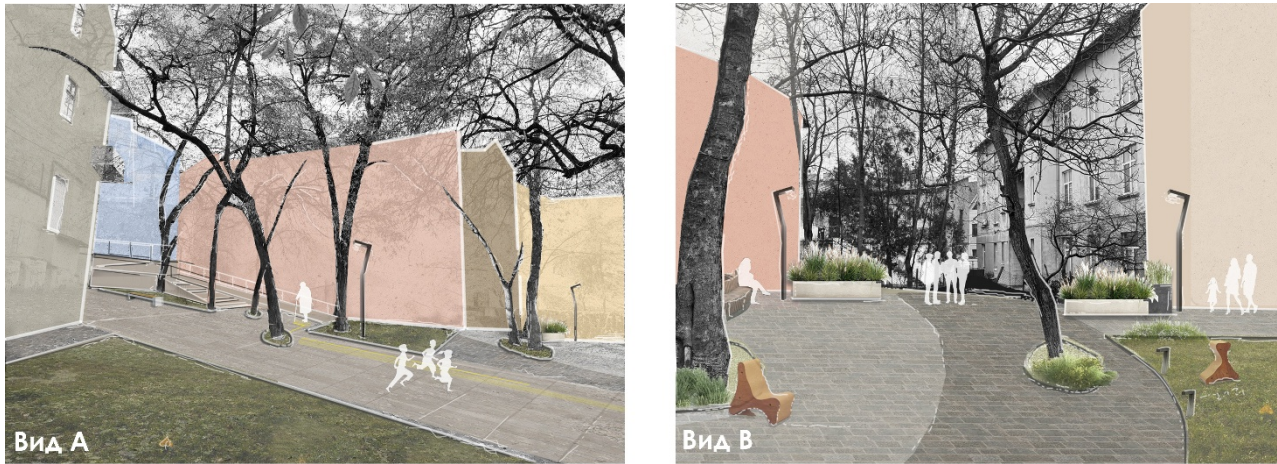

Рис. 7 Концепції перетворення внутрішньоквартального простору (автор Ватаманюк Н.)

Тому охарактеризувавши та дослідивши внутрішньоквартальний простір можна виділити таку семантику дворів, де будуть пов'язані образи, символи і асоціації, які формують сприйняття простору та визначають його емоційне та культурне значення для мешканців. Двір перестає бути лише функціональною територією, а й набуває ролі носія колективної пам'яті та соціальної взаємодії. Семантика дворів може проявлятися у різних вимірах (Рис. 8):

- просторово-образний вимір, коли можна охарактеризувати композицію, масштаб, матеріали. Образ двору може бути маленьким і приватним, або відкритим і громадським, може нагадувати сад, жваву територію чи закинуту ділянку. Саме такий просторовий образ створює перше враження та емоційний фон у мешканців та відвідувачів дворів;

- культурно-історичний вимір, де двори найчастіше зберігають різні шари історії: попереднє планування території (парцелі), локальні традиції озеленення, елементи старих господарських споруд, прибудов. Тут семантика двору проявляється в тому наскільки простір відображає минуле та стає його продовженням, але через сучасну інтерпретацію;

- соціальний вимір, де двір — є місцем повсякденної взаємодії, де формуються соціальні сценарії: зустрічі сусідів, прогулянки дітей, короткі розмови, випадкові відвідувачі, туристи і т.д. Чим сильніші соціальні зв'язки, тим виразніша семантика двору, як спільного простору.

- символічний вимір, характеризує двір чи якусь ознаку у дворі, як «свідка часу», наприклад, це може бути арт-об'єкт як маркер ідентичності, композиції

озеленення, ігрові майданчики, світлові підсвітки або спеціальне замощення. Такі символічні елементи створюють у мешканців емоційні прив'язки до місця;

- природній вимір, коли навіть рослинність має власний «мовний» потенціал: сезонність, зміна кольорів, тіні. Тут вона може сформувати семантику спокою, відновлення та життєвого циклу;

- повсякденні ритуали та сценарії користування внутрішньоквартальним простором створюються з повторюваних дій – маршрутів, дитячих ігрових майданчиків, свят чи подій у дворах. Такі ритуали закріплюють різні смисли для двору, якщо наприклад простір придатний для подій пов'язаних з мешканцями або будівлями, історичними подіями, то він набуває значення «місця життя», а не простого транзиту додому.

Рис. 8 Виміри семантики дворів (автор Ватаманюк Н.)

Семантичні концепції можуть бути покладені в основу проектування та трансформації внутрішньоквартальних просторів, не просто як теми чи стилі, а як смислові рамки, що задають характери і емоційне наповнення двору.

Основні семантичні концепції, які можуть бути використані в історичних дворах:

- двір, як сад – концепція природи і відновлення. Повернення до природи в межах щільної квартальної забудови;
- двір, як вітальня – простір зустрічей, спілкування та сусідських ритуалів;
- двір, яку культурний код – простір, де відображається історія кварталу або будівлі;
- двір, як пам'ять – простір, де зберігається або інтерпретується подія, яка була важлива для громади;
- арт-двір – простір естетично-візуальної семантики, де мистецтво є повсякденним;
- двір, як територія тиші, де простір стає прихованим від зовнішнього світу.

Важливою складовою семантичного аналізу внутрішньоквартального простору є також ідентифікація локальних «слідів часу» – матеріальних та нематеріальних. До матеріальних відносяться збережені елементи історичної

забудови, фрагменти бруківки, автентичні фасади, залишки малих архітектурних форм, які можуть бути інтегровані у сучасний благоустрій у вигляді акцентних елементів або інформаційних точок. Нематеріальні ж шари включають історії жителів та події, що відбувалися у цих дворах протягом десятиліть. Їх фіксація та інтерпретація у проєктних рішеннях формує глибший рівень взаємодії користувачів з простором.

Семантичні концепції дозволяють уникнути уніфікації вигляду внутрішньоквартальних територій, яка часто спостерігається в сучасних проєктах благоустрою. Завдяки виокремленню характеристик та смислів, притаманних конкретному двору, архітектор отримує можливість створити унікальну просторову ідентичність. Наприклад, у випадку з дослуджуваним кварталом у Чернівцях важливими семантичними опорними точками стали: історія єврейської громади, тема кіно як елемент локальної культурної пам'яті, а також персоналії, пов'язані з будинками на вул. Заньковецькій. У проєкті такі смисли трансформуються у конкретні просторові рішення – можливість створення камерних культурних майданчиків, інсталяцій, присвячених видатним мешканцям, або сценаріїв використання простору для публічних подій.

Семантика також відіграє ключову роль у сприйнятті простору користувачами різних вікових та соціальних груп. Діти, літні люди, студенти, туристи або працівники навколишніх установ можуть по-різному інтерпретувати двори, тому у проєктуванні важливо передбачити багатошаровість середовища. Це означає створення простору, який містить як очевидні образи (наприклад, елементи благоустрою чи тематичні композиції), так і приховані семантичні сигнали, що відкриваються лише за умови уважного спостереження – історичні контури будівель, символічні світлові лінії, особливі рослинні акценти тощо.

Приклад конкурсного проєкту демонструє, що комплексне дослідження та робота зі змістами, закладеними в просторі, дозволяє не просто трансформувати занедбаний двір, а відновити його роль як важливої частини міської тканини та осередку локальної ідентичності.

Висновки. Семантичний підхід до перетворення внутрішньоквартальних просторів відкриває можливість переосмислити двір як повноцінне міське середовище, що формує емоційні, соціальні та культурні зв'язки між мешканцями. Аналіз показує, що традиційні моделі благоустрою, орієнтовані лише на функціональні й технічні параметри, не забезпечують появи місця з власною ідентичністю та характером. Саме семантика дозволяє надати простору змістовність: зробити його впізнаваним, значущим і здатним впливати на якість життя.

Розглянуті семантичні концепції – від «двору як саду» чи «двору як вітальні» до «культурного коду» або «простору пам'яті» – демонструють різні шляхи формування атмосфери та образу внутрішньоквартального простору. Вони допомагають адаптувати простір до потреб конкретної спільноти, підсилюють роль локальної ідентичності, сприяють формуванню соціальних взаємодій і забезпечують емоційну виразність середовища.

Семантичне наповнення стає не додатковим декоративним шаром, а ключовим інструментом, що визначає логіку проєктування, вибір матеріалів, структуру функцій та сценарії користування. Такий підхід не лише підвищує комфорт і привабливість двору, а й формує довготривалу цінність – простір, який мешканці сприймають як «свій», пов'язують із власними історіями та готові підтримувати.

Таким чином, інтеграція семантичних концепцій у трансформацію внутрішньоквартальних територій є необхідною умовою створення сучасного, ідентифікованого, соціально активного та стійкого міського середовища.

Список літератури:

1. Божко К. Інтерпретація поняття ідентичності у семіотичному аспекті. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2025. Вип. 33. С. 32-40. DOI: <https://doi.org/10.32347/2519-8661.2025.33.32-40>
2. Ватаманюк Н.Ю. Принципи трансформації внутрішньоквартальних просторів історичних міст (на прикладі міста Чернівці): дис. д.ф. КНУБА. Київ, 2022. 227с. URL: https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/ДИСЕРТАЦІЯ-Ватаманюк-НЮ-зм-1_compressed.pdf
3. Вечерський В.В., Скібіцька Т.В., Сердюк О.М. Історико-містобудівні дослідження Чернівців. Київ, 2008. 106 с.
4. Головатюк А.К. Семантичні архітектурні стереотипи громадського публічного простору міста. дис. д.ф. КНУБА, Київ, 2022. 257с. URL: <https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Дисертація-Голаватюк-А.К..pdf>
5. Кайндль Р.Ф. Історія міста Чернівці від найдавніших часів до сьогодення, присвячена 60-літньому ювілею правління Його Величності Цісаря Франца Йосифа I, в пам'ять про першу документальну згадку про Чернівці 500 років тому. Чернівці, 2005. 276 с.
6. Конюшевський О. І. Філософське осмислення простору та досвіду в архітектурній практиці. *Культурологічний альманах*. 2024. № 4. С. 229-237. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.4.26>
7. Криворучко Н., Нос А. Семантика світла як інструмент формування архітектури новітньої епохи. *Сучасні проблеми Архітектури та*

Містобудування. 2024. Вип. 69. С. 41-60. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.69.41-60>

8. Міхно Н. К. Архітектурні об'єкти як елементи соціального простору міста в предметному полі соціальних наук. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2019. № 22(4). С. 64-73. DOI: <https://doi.org/10.15421/171944>

9. Міхно Н. Місто як культурний текст. Особливості семантики та синтагматики міського простору. Монографія. Дніпро, 2020. 423 с.

10. Никирса М. Чернівці. Документальні нариси з історії вулиць і площ. Чернівці, 2008. 451 с.

11. Олійник О. Семантика громадських просторів як відображення їх конфігураційної структури. *Містобудування та територіальне планування*. 2025. № 88. С. 177–191. DOI: <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2025.88.177-191>

12. Програма та умови Всеукраїнського архітектурного бліцконкурсу на розробку концепції благоустрою території, обмеженої житловою забудовою по вулицях Поштова, Університетська та Заньковецької, в місті Чернівцях. Чернівці, 2025. 9 с.

13. Трошкіна О.А. Семантика архітектури. Навчальний посібник. К.: НАУ, 2012. 96 с.

14. Трошкіна О.А. Семіотичний аналіз архітектурного середовища на основі методу побудови кіносценарію. Українська академія мистецтв. 2023. № 34. С.53-61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2023-34-7>

References

1. Bozhko, K. (2025). Interpretation of the concept of identity in a semiotic aspect. *Architectural Bulletin of KNUBA*, (33). 32-40. <https://doi.org/10.32347/2519-8661.2025.33.32-40> (in Ukrainian).

2. Vatamaniuk, N. (2022). Principles of transformation of intra-quarter spaces of historical cities (on the example of Chernivtsi): dissertation. Doctor of Philosophy, KNUBA, Kyiv. https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/ДИСЕРТАЦІЯ-Ватаманюк-НЮ-зм-1_compressed.pdf (in Ukrainian).

3. Vecherskyi, V.V., Skibitska, T.V., Serdiuk, O.M. (2008). Historical and urban planning studies of Chernivtsi (in Ukrainian).

4. Golovatyuk, A.K. (2022). Semantic Architectural Stereotypes of Public Space in the City: dissertation. Doctor of Philosophy, KNUBA, Kyiv. <https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Дисертація-Голаватюк-A.K..pdf> (in Ukrainian).

5. Kaindl, R.F. (2005). History of the city of Chernivtsi from ancient times to the present, dedicated to the 60th anniversary of the reign of His Majesty Emperor Franz

Joseph I, in memory of the first documentary mention of Chernivtsi 500 years ago. Chernivtsi. (in Ukrainian).

6. Konyushevsky, O. I. (2024). Philosophical understanding of space and experience in architectural practice. *Culturological Almanac*. (4). 229–237. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.4.26> (in Ukrainian).

7. Kryvoruchko, N., & Nos, A. (2024). Semantics of light as a tool for shaping the architecture of the modern era. *Current Problems of Architecture and Urban Planning*, (69), 41–60. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2024.69.41-60> (in Ukrainian)

8. Mikhno, N. K. (2019). Architectural objects as elements of the social space of the city in the subject field of social sciences. *Scientific and Theoretical Almanac Grani*, 22(4), 64-73. <https://doi.org/10.15421/171944> (in Ukrainian).

9. Mikhno, N. (2020). The city as a cultural text. Features of the semantics and syntagmatics of urban space. (in Ukrainian).

10. Nykyrsa, M. (2008). Chernivtsi. Documentary essays on the history of streets and squares. (in Ukrainian).

11. Oliynyk, O. (2025). Semantics of public spaces as a reflection of their configurational structure. *Urban Development and Spatial Planning*, (88), 177–191. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2025.88.177-191> (in Ukrainian).

12. Program and conditions of the All-Ukrainian architectural blitz competition for the development of a landscaping concept for the territory bounded by residential development along Poshtova, Universytetska, and Zankovetska streets in the city of Chernivtsi. (2025). Chernivtsi. (in Ukrainian).

13. Troshkina, O. A. (2012). Semantics of architecture [Textbook]. National Aviation University. (in Ukrainian).

14. Troshkina, O.A. (2023). Semiotic analysis of the architectural environment based on the method of constructing a film script. *Ukrainian Academy of Arts*, (34). 53-61. <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2023-34-7> (in Ukrainian).

Abstract

Nataliia Vatamaniuk, PhD, Associate Professor, Department of Urban Planning and Architectural Design, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University.

Yulia Sobko, assistant, Department of Urban Planning and Architectural Design, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University.

Semantic Concepts in the Transformation of Intra-Quarter Spaces

The transformation of courtyards in historic centers is a complex task that goes beyond purely functional zoning and landscaping. Most of these intra-quarter areas were formed in different historical periods and currently have neglected infrastructure that does not meet the current social and aesthetic needs of residents. Traditional approaches to project design are based on simple improvements – replacing paving,

installing playgrounds, and planting greenery – but they ignore the semantic dimension of courtyard space.

An example of such semantic research is the competition for the development of a limited residential area on Poshtova, Universytets`ka, and Zankovets`ka streets in Chernivtsi. The technical task was to create a project to rethink the territory as a basis for creating a comfortable public space in conjunction with solving infrastructure problems.

The project for the inner-quarter space is built as a holistic approach to the transformation of the historic quarter. The intra-quarter space has a big structure, with some semi-private courtyards on Zankovets`ka Street merging with a large space inside the quarter. A main pedestrian axis is created from the Chernivtsi cinema to the buildings on Poshtova Street, which connects various functional areas: recreational and children's, utility (Fig. 5).

Another path to the inner quarter space is created via a ramp and stairs designed behind the cinema. One of the ideas for transforming the space is to mark the outline of historic buildings that were destroyed during World War II on the courtyard paving. The paving emphasizes the character of each courtyard. Bevel-free tiles and historic paving stones are used. Different types of surfaces help to intuitively understand the functions of the space: where to walk, where to relax, where cars will drive.

New green elements, such as planters with bushes, help to gently separate public and private areas. Lighting here serves as a tool for both separation and unification. Transit areas and arches receive brighter lighting accents, while recreational areas and children's spaces are immersed in soft landscape lighting.

This example of a competition project demonstrates that comprehensive research and work with the content embedded in the space allows not only to transform a neglected courtyard, but also to restore its role as an important part of the urban fabric and a center of local identity.

Therefore, after characterizing and researching the intra-quarter space, it is possible to identify the semantics of courtyards, where images, symbols, and associations that shape the perception of space and determine its emotional and cultural significance for residents are connected. The courtyard ceases to be merely a functional territory and acquires the role of a carrier of collective memory and social interaction.

Semantic concepts can be used as the basis for the design and transformation of intra-quarter spaces, not simply as themes or styles, but as semantic frameworks that define the character and emotional content of the courtyard.

The main semantic concepts that can be used in historic courtyards are:

- the courtyard as a garden – the concept of nature and restoration. A return to nature within the confines of dense neighborhood development;

- the courtyard as a living room – a space for meetings, communication, and neighborhood rituals;
- the courtyard as a cultural code – a space that reflects the history of the neighborhood or building;
- the courtyard as memory – a space where events that were important to the community are preserved or interpreted;
- the art courtyard – a space of aesthetic and visual semantics, where art is an everyday occurrence;
- the courtyard as a territory of silence, where space becomes hidden from the outside world.

Keywords: semantics; architectural competition; intra-quarter spaces; courtyards; transformation.